

'Give me your Image', een fotoproject van Bertien van Manen

in Europa vroeg Bertien van Manen mensen om hun beste familieportretten. door hun huizen op zoek naar een plek waar dat portret te tot zijn recht zou komen en het daar vast. In haar werk trekt de twintigste eeuw in een fascinerende sprong.

Bertien van Manen

Vandaag is het tijd voor een grap. De joodse eigenaar van een popperig huisje met binnenplaats in Kisjinov, de hoofdstad van de Sovjetrepubliek Moldavië, trekt zijn zondagse pak aan, knoopt een stropdas om en zet een hoge hoed op. Opgewekt loopt hij naar buiten, de straat op. Het is 1930 en hij heeft zin in iets raars. Hij gaat een pasfotohokje binnen, schuift een paar munten in het apparaat en laat zich bekken trekkend vastleggen. Kan zijn familie vanavond lachen.

Veertien jaar later bestaat de man niet meer. Van zijn familie heeft maar één lid de jodenvervolgning overleefd. Zijn huis heeft de oorlog wél doorstaan, een deel van de inboedel is ook gespaard gebleven. Dat ene overlevende familielid trekt in het huisje in Kisjinov en bewaart alles, inclusief de pasfoto's die hij in een koffer vindt. Het huis wordt geconserveerd alsof het altijd 1942 is gebleven.

Inmiddels heet Kisjinov Chisjirău, Moldavië is sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie de Republica Moldova. Het land heeft de twijfelachtige eer het 'armste land van Europa' te zijn. De joodse eigenaar van het popperig huisje besluit zijn geluk elders te beproeven: hij verhuist met zijn gezin naar Berlijn. Het huis met de hele inboedel verhuurt hij door aan een Russische vriendin van Bertien van Manen.

De Nederlandse fotografe Van Manen (1942) begon in 2002 aan het project *Give me your Image* – een over alle uithoeken van Europa uitwaaiende serie foto's van familiefoto's in interieurs.

Tirana, van immigranten in een Parijse *banlieu* naar een stoffig dorpje in Kosovo. Volslagen vreemden, en af en toe een bekende die ze tijdens vroegere reportages had ontmoet, vroeg ze om hun intiemste familiefoto's. Met die foto's ging ze aan de slag. Ze liep de huizen door, van kamer naar kamer, op zoek naar een plek waar juist die ene foto, dat ene beeld het beste tot zijn recht zou komen. Ze schikte foto's op nachtkastjes boordevol parfurflesjes, op dressoirs vol tierelantijnen, of kaal tegen een turquoise muur. Ze spelde ze tegen een dik fluwelen behang, tegen een krijsend gepaintbrusht landschap of – zoals in Chisjirău – in een stokoude meterkast.

In Madrid won ze het vertrouwen van een aartsconservatieve, steenrijke, katholieke familie en fotografeerde *hun* kant van de Spaanse Burgeroorlog. In Boedapest kwam ze over de vloer van nieuwe Hongaarse rijken. In Griekenland fotografeerde ze het drama van een beminde moordenares.

Give me your Image omspannt niet alleen een groot geografisch gebied, van de rafelranden van Europa tot het hart. Het werpt ook een blik op de geschiedenis van mensen in de twintigste eeuw. Dit op subtiele en altijd persoonlijke wijze. Mijnwerkersstakingen, de blijde intocht van Francisten, de Tweede Wereldoorlog, Romeinse adonissen in de jaren tachtig, luierende rijken op het Balatonmeer, eenzame migranten in een Parijs appartement, een bal van debutanten en van zenuwen glimmende bruidjes: het trekt allemaal voorbij in een fascinerende hinkstapsprong.

Hoe verschillend ook – uit alle foto's spreekt het ver-

Ze schikte foto's op nachtkastjes boordevol parfurflesjes, op dressoirs vol tierelantijnen, of kaal tegen een turquoise muur

Voor Van Manen vloeide het onderwerp als vanzelfsprekend voort uit fotoprojecten die ze eerder deed. Het leven van *gewone* Russen legde ze vast in het begin van de jaren negentig, toen fotograferen en reizen in de toenmalige Sovjet-Unie nog buitengewoon moeizame ondernemingen waren. Ze fotografeerde Russen aan tafel in hun keukens, ze zag met hoeveel zorg het geretoucheerde portret van een overleden echtgenoot was opgehangen boven een buffet. Voor haar project *East Wind West Wind* maakte ze tussen 1997 en 2000 veertien reizen naar China. Want Van Manen wilde niet de kalenderplaatjes, maar het echte leven.

Voor haar meest recente project *Give me your Image* reisde ze van Stockholm naar Madrid, van een mijnwerkersfamilie in Sharleston (West-Yorkshire) naar

langen zich degene op het familieportret te herinneren, hem vast te houden. Je kijkt en vraagt je af: wie is dit en: hoe zit de foto in elkaar? Wat is werkelijk, wat onwerkelijk? *Give me your Image* gaat over foto's van nu uit een wereld die vaak niet meer bestaat, een wereld waarin de geportretteerden allang niet meer zijn. Zoals die pasfoto van de bekken trekkende joodse man in een meterkast in Moldavië. **VM**

'Give me your Image' van Bertien van Manen is te zien op de hoofdtentoonstelling van het 1ste Internationales Festival für zeitgenössische Fotografie und Bildkultur, die op 23 sept in de Martin-Gropius-Bau in Berlijn opent. Het boek 'Give me your Image' verschijnt begin 2006 bij Steidel Verlag